

De man die niet alleen viel

Rudy Morren

*Het is niet alleen wat je overkomt dat je leven vormt,
het is vooral hoe je ermee omgaat.*

DEEL 1

SLAAN

*En op dit braakland met zijn donkere verzuurde grond
en plassen van brak, stinkend water waar geen hond wil
toeven en de eenzaamheid en het uitzichtloze mij de keel
dichtsnoeren, groeit er toch nog wat moois: de liefde.*

De grote liefde.

Ik dacht dat het mij nooit meer zou overkomen.

Mijn naam is Rudy Morren.

Ik ben acteur, scenarist en auteur van vijf thrillers.

Ik vertel verhalen. Dat is altijd zo geweest. Het maakt me tot wie ik ben.

Geen rol is mij te klein of te min en niets kan mijn enthousiasme stillen wanneer ik een sluitende plot bedenk voor een nieuwe thriller.

Ik ben 61 jaar en ik ga ervan uit dat ik nog lang kan blijven doen wat ik nu doe. En waarom ook niet? Zolang de verhalen zich blijven aandienen ga ik door en er is niks of niemand die me dat gaat afpakken.

't Kan verkeren.

Ik zou er alles, echt alles voor over hebben om in wat volgt geen enkele rol van betekenis te spelen. Ik wil er niet in vernoemd worden. Op geen enkele manier.

Ik zou het nog beter vinden mocht het drama nooit gebeurd zijn. Het verhaal niet zo nodig verteld moeten worden.

Maar de story is er. Het verhaal ligt daar. Ontkennen is onmogelijk.

De tragedie voltrekt zich elke dag. Ik probeer de werkelijkheid naar mijn hand te zetten, slaag daar zo goed als nooit in. Geen kracht ter wereld kan dit stoppen.

Elke dag opnieuw wacht mij de rol die me het minst goed ligt: die van slachtoffer. Hij wordt me in de strot geduwd. Onverwachts en ongewenst.

Ik vertolk de rol slecht en tegen mijn zin.

Ik vecht, spuw en stamp, maar wijken doet hij niet. Ik ben zowel speler als toeschouwer.

Of ik het nu wil of niet, of ik het nu goed doe of niet, het maakt allemaal niet uit.

Het zal mijn laatste rol zijn in een stuk dat ik nooit heb willen schrijven. Een kloterol.

Ontsnappen is onmogelijk. Maar ik zal me blijven verzetten. Altijd.

Mijn hoofd ligt op het blok. Het is wachten op de bijl. Die zal vallen. Onherroepelijk.

Het klinkt dramatisch. Ik weet het.

En dat is precies wat het is.

Ik had net de voorbereiding van een volgende thriller afgerond en stond in de startblokken, klaar om met het eigenlijke schrijfsproces te beginnen. Daar kijk ik altijd naar uit. Benieuwd of het verhaal op papier even spannend is als dat het in mijn verbeelding was.

Na vijf romans wist ik erg goed waar ik voor moest uitkijken. Het bedenken van een verhaal, het spannend maken en houden, de plotontwikkeling en het verzinnen van de karakters die de wereld van de roman gaan bevolken, dat vind ik ongeveer van het boeiendste wat er is. Het voert me terug naar mijn kinderjaren toen ik in mijn kamer urenlang alleen in het gezelschap van kleine plastic cowboys en indianen vertoefde. Ik verzoon daar, plat op mijn buik, de meest onwaarschijnlijke verhalen. Het spelen met de soldaatjes zelf vond ik bijzonder. Ik had hun verhaal al 'beleefd' in mijn hoofd.

Dat overkomt me nog altijd. Het bedenken van het verhaal vind ik geweldig, het uitschrijven ervan wat minder.

Ik had mezelf een deadline opgelegd en zou de uitgever tegen het einde van de zomer het manuscript bezorgen. Als alles volgens plan verliep zou eind september de nieuwe thriller in de winkelrekken liggen. In zes jaar tijd had ik dan zes thrillers geschreven waarvan de eerste vijf zowel door pers als publiek goed ontvangen zijn. Ik ging ervan uit dat het voor mijn jongste worp ook zo zou zijn. Natuurlijk is dat bang afwachten.

Gezien de omstandigheden ben ik op die publicaties best wel trots. Wat die omstandigheden dan wel zijn, daar kom ik zo meteen toe. Het is de reden waarom ik dit verhaal op papier zet.

Ik heb mezelf jaren geleden een proef van doorzetting opgelegd. Over een periode van tien jaar zou ik jaarlijks een roman schrijven. Ik moest mezelf een schop onder de kont geven wilde ik mijn leven *back on track* krijgen. Ik kwam uit een periode van totale apathie. Het ontbrak me aan elke zin voor initiatief. Ik sleepte me door de dagen heen. Ik heb de negen kringen van Dante's hel gezien en ben er ternauwernood aan ontsnapt.

Ik lag in de goot en had geen enkele toekomstverwachting. Niet op persoonlijk of op relationeel gebied. Werken ging niet meer. Ik nam al even geen enkele opdracht meer aan. Met uitzondering van een handvol vrienden zag of sprak ik niemand meer. Kon ik mezelf onzichtbaar maken en op die manier alles en iedereen ontwijken, ik had er meteen voor getekend.

Een doorweekte mus was ik. Knock-out gemept. Wachtend op een volgende regenbui om dan, samen met het vuile water, weggespoeld te worden en te verdwijnen in het riool. Ik had me er niet eens tegen verzet.

Hoe heeft het zover kunnen komen?

Een speling van het lot, het fatum?

Een medisch verdict zorgde ervoor dat de noodklokken voor mij gingen luiden. Ook al staat iedereen paraat en hebben de beste specialisten de leiding over wat er dient te gebeuren, niemand kan het drama keren. De wereld – mijn wereld – staat in brand en er is geen aardse macht die dat kan stoppen. Op zo'n moment zou ik gelovig willen zijn, in wat of wie dan ook. Ik zou de goden offers brengen en ze in alle mogelijke toonaarden verzoeken om mij van deze verdoemenis te verlossen.

Die niet te herroepen diagnose heeft onverwachts en abrupt de grond onder mijn voeten weggeslagen en ik beschik over geen enkel middel om me daartegen te verzetten. De strijd is in wezen nutteloos. Het gevecht winnen uitgesloten.

‘Waarom? Waarom ik?’ Er valt geen zinnig antwoord op te geven behalve: ‘Waarom niet?’

Ik heb me mijn hele volwassen leven geen moment zorgen gemaakt over mijn gezondheid. Dat hoefde ook niet. Ik was gezond.

Ik ben nooit echt ziek geweest. Zelfs verkouden worden zat er niet in. Als kind heb ik de griep gehad samen met mijn broers en dat is het. Ik heb mijn ouders nooit ziek geweten. Ze zullen zich wel eens een dag minder goed gevoeld hebben maar ziek zijn stond niet in hun woordenboek. Mijn vader heeft geen enkele dag verzuimd op zijn werk. Hij was stadsarbeider en werkte met een graafmachine waarmee hij zowat overal binnen de stadsgrenzen putten groef die hij

later weer dichtsmeet. Als kind vond ik het geweldig om hem met zijn grijper bezig te zien. Als hij in de buurt aan het werk was ging ik kijken. En wanneer hij klaar was en met zijn machtige machine uit het zicht verdween, maakte ik een vreugdesprong en ging op verkenning. Ik wist zeker dat ik iets zou vinden wat ik niet zocht.

Vader die putten graaft en delft. En zijn zoon die een halve eeuw later ziek wordt. Valt dat te rijmen?

Het is in de jaren 70 van de vorige eeuw dat ik als achtjarige naar mijn vader kijk die putten graaft. Die putten worden gevuld met alle mogelijke afval – huishoudelijk afval maar ook auto-olie, batterijen, autobanden... Alles wat men kwijt wil wordt door de vuilniswagen meegenomen. Wanneer de putten gevuld zijn dekt mijn vader ze met een laag aarde af. Voor alle duidelijkheid: het graven en volstorten van die putten gebeurde niet op een officiële stortplaats maar gewoon aan een bosrand of in een agrarisch deel van de stad waar ik opgroeide. Er is zelfs jarenlang gestort pal naast het waterwinningsgebied van mijn geboortestad. Iedereen wist ervan. Niemand die er zich aan stoorde. Ik weet niet hoelang men het afval daar gestort heeft maar het is een praktijk die jarenlang duurde. Ik heb geen idee hoelang het duurt voor die verontreinigde grond is weggespoeld of verdwenen in de aarde, maar ik weet zeker dat ik mijn kinderen tot vandaag de dag niet op die plaatsen zou laten spelen. Ik bracht er als acht- of tienjarige bengel heel wat woensdagnamiddagen door. Ik groef daar ook putten. Met mijn blote handen, op zoek naar wat dan ook. Alles kon dienen om mee te

spelen. Ik heb tientallen, misschien wel honderden keren mijn vuile vingers in mijn mond gestopt. Kinderen doen dat nu eenmaal. Wist ik veel dat ik daar vijftig jaar later de rekening voor zou betalen. Het is natuurlijk niet één op één maar milieuverontreiniging is een mogelijke trigger voor de ziekte. Wat in mijn geboortestad gebeurde met afval deed zich naar alle waarschijnlijkheid voor in heel Vlaanderen. Ik ben me ervan bewust dat als je mijn redenering doortrekt nog maar weinig plaatsen overblijven waar kinderen vrij kunnen spelen.

*

In die eerste maanden na het vonnis liep ik de hele tijd met mijn smoel tegen de muur. Ik was elk gevoel voor richting kwijt.

Ik zocht steun en troost bij ieder die om me gaf, om wie ik gaf. De plannen, de toekomstdromen die ik met mijn partner had, moesten herbekeken worden. Pijnlijke vragen moesten gesteld en beantwoord worden. Wat kon ik nog en hoelang zou ik het nog kunnen? En tegen welke prijs?

Het vraagt wat van elkaar om onder die omstandigheden nieuwe plannen te maken. Maar je moet verder. Dat ben je aan jezelf en je partner verplicht. Samen zouden we er wel doorheen komen. Daar was ik van overtuigd.

*

Goed nieuws heeft geen reisgezel nodig, slecht nieuws komt nooit alleen.

Mijn lijf trilde nog na van die vreselijke medische diagnose of ik kreeg al een volgende splinterbom te verwerken: mijn partner besloot om onze relatie te beëindigen.

Het leek alsof de aarde weigerde nog te draaien. De wereld was stil blijven staan. Niks had nog belang en zelfs dat niet.

Ik ademde niet meer maar hapte naar lucht. Die was verschroeïend heet en brandde de longen uit mijn lijf.

Natuurlijk had ik dit niet zien aankomen.

Ik was sinds de diagnose zo gefocust op mezelf, op de ziekte, dat ik oor noch oog had voor wie me het meest nabij stond. Ook zij diende zich staande te houden te midden van de storm. Praten had geen zin meer, bleek al snel. Haar besluit stond vast. Ik had geen fut meer om me te verzetten of argumenten te verzinnen waarom we toch nog... En ik liet begaan. Ik knikte en slikte en stikte. Het kon me allemaal gestolen worden. De woestijn wenkte. Ik bereidde me voor op een 40-jarige tocht. Daarna zouden we wel zien, zei de blinde.

*

Door extra weken voorbereiding aan die zesde roman startte ik met vertraging op mijn schema. Maar ik was er gerust in. Het schrijven zou wel vlotten en ik zou ruimschoots op tijd alles klaarkrijgen. Over de plotontwikkeling maakte ik me geen zorgen. Die stond als een huis. Met andere woorden: er kon maar weinig meer fout gaan.

Dacht ik.

Wekenlang vocht ik om die eerste zinnen op papier te krijgen. Ik had het moeilijk om de focus bij het verhaal te houden en stelde voortdurend alles opnieuw in vraag. Mijn gedachten sprongen meer kanten uit dan een nest rusteloze zandvlooien. Mijn schrijfplek, in de woonkamer aan tafel, was niet langer de plaats waar ik ongestoord uren aan de laptop kon zitten. De minste aanleiding was voldoende om als een gebeten hond van mijn stoel op te springen en zo lang mogelijk van de computer weg te blijven in de hoop dat het verhaal zichzelf wel zou schrijven. Zo werkt het dus niet. Bij terugkomst staarde het blanco Word-document mij op precies dezelfde manier aan als toen ik van mijn stoel opsprong, naar de keuken vluchtte en kasten en laden begon schoon te maken. Zolang ik maar wat om handen had en niet behoefde te schrijven.

Misschien komt het door de strenge theateropleiding die ik meer dan veertig jaar geleden genoot, of misschien heeft mijn moeder me er eens op gewezen of is er geen reden en maakt het gewoon deel uit van mijn DNA, maar gemaakte afspraken dienen te worden nagekomen. De uitgever verwachtte

een manuscript tegen het einde van de zomer en ik stond erop die termijn te respecteren.

Maar wat ik ook schreef, hoe ik het ook aanpakte, het was wroeten, vloeken, schrappen en opnieuw beginnen. Nu, op zich is dat het normale verloop. Schrijven is schrappen. Maar ik hield aan het einde van de werkweek zo goed als niks over. Ik schrapte en bleef schrappen en er kwam niks voor in de plaats.

Ik werkte aan het verkeerde verhaal. Het duurde even voor ik dat wilde toegeven.

Maandenlang verdrong ik wat ik eigenlijk moest schrijven. Krampachtig, het volle gewicht er tegenaan gooiend, hield ik het deksel op de pot. Ik legde mezelf een verbod op om er ook maar één gedachte over neer te schrijven. Doelbewust parkeerde ik het onderwerp ergens achteraan in mijn herenpan of daar waar je dingen plaatst die je wil vergeten. De vrees om te beginnen was te groot. De angst om tijdens het schrijfproces alles opnieuw te beleven en in een toestand van totale lethargie te verzinken deed me kokhalzen. Toch drong de gedachte aan dat *andere boek* zich steeds weer op. Leg jezelf maar eens op om vijf minuten niet aan een aap te denken. Wat is dan het eerste dat in je opkomt? Precies, dat bedoel ik.

De tijd tikte intussen genadeloos verder en die zesde thriller schoot niet op. Bij het afsluiten van mijn voorbereiding had ik helder voor ogen waar het verhaal naartoe moest en was

ik blij met de verrassende plotontwikkeling en de evolutie van de karakters. Zeven weken later was dat beeld mistig. Om eerlijk te zijn: ik zag geen hand meer voor ogen.

Mijn slapen bonsden. Ik kreeg geen woord geschreven. Geen zin geformuleerd. In mijn hoofd was het erg troebel. Ik dacht alleen aan apen. Ik was rusteloos en had het gevoel dat ik op ontploffen stond. Verder uitstellen was niet langer een optie. Ik moest en zou aan die onmiskenbaar lange en moeilijke rit beginnen. Ik heb intussen toch al wel wat kilometers op de teller en weet ongeveer wel wat er gaat komen. Zo weet ik heel erg goed dat je er alleen voor staat. Er staat niemand langs de kant om je toe te juichen wanneer je voorbijkomt.

Het is een wedstrijd die je niet winnen kan.

In het begin was er niks.

Niks had een naam.

Wat niet is heeft geen naam.

Alles wat is heeft een naam.

Ik weiger het een naam te geven.

Wat geen naam heeft is er niet.

Ik ben dus niet ziek.

Eén keer ga ik het medisch verdict bij zijn naam noemen en daarna nooit meer. Het is mijn daad van verzet tegen wat me overkomt. Mijn manier om met de werkelijkheid om te gaan. Nu ik erbij stilsta herinner ik me dat het niet de eerste keer is dat ik het zo doe.

Jaren geleden, ik stond nog volop in het beroepsleven en had minder last van mijn ego dan eigenlijk had moeten, repeteerde ik samen met een aantal collega's een toneelstuk. Namen zijn volstrekt onbelangrijk. Ik kan je wel zeggen dat het stuk voor stuk erg fijne mensen zijn die ik gelukkig nog steeds zie. Dan wordt er zelden over vroeger gesproken. Niet over succesproducties en ook niet over voorstellingen waarbij je je al van de eerste repetitiedag afvraagt wat ook weer het doorslaggevende argument was om het contract te ondertekenen. Er wordt vrijelijk gesproken over nieuwe projecten, en de namen en reputaties van iedereen die bij het project betrokken is worden kritisch tegen het licht gehouden. De periode van onderlinge concurrentie in de vriendenkring ligt gelukkig een decennium achter ons. Ieder heeft intussen zijn stukje van het speelveld veroverd en dat hoeft niet meer zo nodig te allen tijde beschermd te worden. Er kan dus met open vizier geargumenteed worden.

Ik speel niet meer. Tot mijn grote spijt en verdriet. Ik ben niet langer te vertrouwen. Nu voel ik me goed, ik weet niet of dat over een uur nog zo is. Daar kan een ploeg onmogelijk rekening mee houden. Ik heb mezelf op non-actief gezet, vrij snel na de diagnose. Te snel zou je kunnen denken maar dat is niet zo. Een ketting is maar zo sterk als zijn zwakste

schakel en ik zat met de vrees dat ik elk moment kon wegvallen en de productie zo in gevaar zou brengen. Daarmee kun je een spelersteam niet belasten en zelf zou ik de druk en stress die ermee gepaard gaat ook niet kunnen dragen. Dus valt het doek. Einde verhaal.

Dat de vrienden-acteurs zich in mijn bijzijn niet inhouden om het over nieuwe projecten te hebben, weet ik zeer te waarderen. Je zou kunnen denken dat het me kwetst omdat het spelen me ongevraagd is afgepakt. Het tegengestelde is waar. Ze willen dat ik betrokken blijf en zo blijf ik op de hoogte van hun bezigheden. Openheid van geest van beide partijen. Om te koesteren, zo mooi.

*

Met die fijne ploeg spelers, we waren met vijf, werkten we naar de première toe.

De 'samenwerking' met de regisseur verliep niet bijzonder goed – om niet te zeggen dat het helemaal niet vlotte. Niemand van die vijf acteurs geloofde na enkele weken repeteren nog in de bekwaamheid van de persoon in kwestie. We hadden allemaal al behoorlijk wat producties achter de rug en ieder van ons had wel zijn of haar horrorverhaal over een speel- of repetitieperiode, maar wat die man ervan bakte tartte elke verbeelding. Het ging van kwaad naar erger. De frictie tussen regisseur en acteurs liet natuurlijk sporen na. Verdeeldheid binnen de groep lonkte. Er moest wat gebeuren of er kwam geen première.

Op een dag besloot iemand van de spelers de naam van de regisseur niet meer uit te spreken. Misschien was ik het zelf wel die met het walgelijke idee kwam aandraven. Als dat zo is, zeg ik er meteen bij dat het niks is om trots op te zijn.

Het duurde maar even of iedere acteur sprak over de regisseur als Hij-Die-Niet-Genoemd-Mag-Worden. Dat komt uit het Harry Potter-epos, waar Voldemort, Potters Nemesis, nooit bij naam genoemd mag worden of hij heeft je te pakken.

Het was alsof de regisseur voor ons niet meer bestond. Wat geen naam heeft, bestaat niet. We hadden de werkelijkheid naar onze hand gezet. Het obstakel was opgeruimd. Het repetitieproces verliep er niet meteen beter door maar de neuzen stonden in dezelfde richting.

Terugkijkend kan ik me alleen maar schamen. Er valt geen enkel argument te verzinnen die onze houding tegenover de regisseur goed kan praten. De man heeft gelukkig nooit geweten hoe de spelersgroep over hem sprak.

*

PARKINSON.

Zo, het hoge woord is eruit.

Ik lijd aan de ziekte van...

Eén keer zou ik de naam noemen om hem daarna voor eeuwig en drie dagen dood te zwijgen. Verder gaat alles zijn gewone gangetje. Iedereen gelukkig.

De wetten van de fictieve wereld gelden helaas niet in de echte wereld. Mocht het zijn dat bij het doodzwijgen van de naam het beest verdwijnt, dan had ik jaren geleden mijn tong uitgerukt en was het monster een stille dood gestorven. Maar of ik het nu doodzwijg of van de daken schreeuw: de Kl. zit in mij en knaagt zich een weg doorheen mijn hoofd en lijf, voor altijd.

De Kl. Zo noem ik hem.

De klootzak. Want hij is er om mij te kloten.